Euroopan parlamentti
2024-2029

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P10_TA(2025)0229

Afganistanin tilanne: naisten ja yhteisöjen tukeminen äskettäisten maanjäristysten vaikutusten vuoksi

Euroopan parlamentin päätöslauselma 9. lokakuuta 2025 Afganistanin tilanteesta: naisten ja yhteisöjen tukeminen äskettäisten maanjäristysten vaikutusten vuoksi (2025/2872(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon 10. joulukuuta 1948 annetun ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen ja 16. joulukuuta 1966 tehdyn kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen,

– ottaa huomioon kaikkinaisen naisiin kohdistuvan syrjinnän poistamisesta 18. joulukuuta 1979 tehdyn YK:n yleissopimuksen ja lapsen oikeuksista 20. marraskuuta 1989 tehdyn YK:n yleissopimuksen, joista molemmat Afganistan on ratifioinut,

– ottaa huomioon YK:n yleiskokouksen 7. heinäkuuta 2025 antaman päätöslauselman Afganistanin tilanteesta,

– ottaa huomioon 11. kesäkuuta 2025 YK:n turvallisuusneuvostolle annetun YK:n pääsihteerin raportin Afganistanin tilanteesta ja sen vaikutuksista kansainväliseen rauhaan ja turvallisuuteen,

– ottaa huomioon 28. heinäkuuta 1951 tehdyn pakolaisten oikeusasemaa koskevan YK:n yleissopimuksen ja siihen liitetyn pöytäkirjan vuodelta 1967,

– ottaa huomioon kansainvälisen oikeuden mukaisen palauttamiskiellon periaatteen,

– ottaa huomioon Dohassa, Qatarissa, 30. kesäkuuta – 1. heinäkuuta 2024 pidetyn YK:n Afganistanin-erityislähettiläiden kolmannen kokouksen päätelmät,

– ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Afganistanin tilanteesta ja erityisesti 19. syyskuuta 2024 antamansa päätöslauselman naisten tilanteen heikkenemisestä Afganistanissa äskettäin annetun

”hyveiden edistämistä ja paheiden ehkäisemistä” koskevan lain seurauksena[1],

– ottaa huomioon 14. marraskuuta 2022 naisista, rauhasta ja turvallisuudesta annetut neuvoston päätelmät ja 15. syyskuuta 2021 Afganistanista annetut neuvoston päätelmät, joissa esitettiin viisi edellytystä EU:n toiminnalle tosiasiallisesti Taleban-johtoisten viranomaisten kanssa,

– ottaa huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen 4. lokakuuta 2024 antaman tuomion[2], jossa todetaan, että systeeminen syrjintä, kuten afganistanilaisiin naisiin Taleban-hallinnon alaisuudessa kohdistuva syrjintä, on EU:n turvapaikkalainsäädännön mukaista vainoa,

– ottaa huomioon 18. helmikuuta 2017 allekirjoitetun Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Afganistanin islamilaisen tasavallan välisen kumppanuutta ja kehitystä koskevan yhteistyösopimuksen[3],

– ottaa huomioon ihmisoikeuksien puolustajia, lapsen oikeuksien edistämistä ja suojelua sekä naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa väkivaltaa ja kaikkia naisiin kohdistuvan syrjinnän muotoja koskevat EU:n temaattiset suuntaviivat,

– ottaa huomioon 10. maaliskuuta 2021 annetun komission tiedonannon ”EU:n humanitaarinen toiminta: uudet haasteet, samat periaatteet” (COM(2021)0110), jossa asetetaan etusijalle suojelu, katastrofivalmius sekä naisten ja haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien tarpeet,

– ottaa huomioon 27. maaliskuuta 2025 julkaistun Maailman ruokaohjelman Afganistania koskevan vuotuisen maaraportin vuodelta 2024,

– ottaa huomioon vuoden 2022 inhimillisen kehityksen indeksin,

– ottaa huomioon 30. kesäkuuta 2017 annetun neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien, Euroopan parlamentin ja komission yhteisen julkilausuman ”Uusi kehityspolitiikkaa koskeva eurooppalainen konsensus – meidän maailmamme, meidän ihmisarvomme, meidän tulevaisuutemme”,

---

1 EUVL C, C/2024/7211, 10.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7211/oj.

2 Unionin tuomioistuimen tuomio 4.10.2024, AH ja FN v. Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl, yhdistetyt asiat C-608/22 ja C-609/22, ECLI:EU:C:2024:828.

3 EUVL L 67, 14.3.2017, s. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2017/434/oj.

– ottaa huomioon Kansainvälisen kriisiryhmän analyysin ”Afghanistan: The Taliban Restrict Women’s Rights, Worsening the Humanitarian Crisis”, joka julkaistiin 31. tammikuuta 2023,

– ottaa huomioon Unicefin 5. joulukuuta 2024 esittämän pyynnön, joka koski humanitaarista rahoitusta vuodelle 2025,

– ottaa huomioon YK:n pakolaisjärjestön syyskuussa 2025 esittämän Afganistania koskevan hätärahoituspyynnön,

– ottaa huomioon Unicefin 9. syyskuuta 2025 esittämän pyynnön, joka koski rahoitusta Afganistanin maanjäristyksen johdosta vuodelle 2025,

– ottaa huomioon 16. joulukuuta 2024 julkaistun Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön Afganistanin kriisinhallintasuunnitelman 2025,

– ottaa huomioon 16. tammikuuta 2025 julkaistun Maailman terveysjärjestön terveyshätätilanteita koskevan vuoden 2025 vetoomuksen,

– ottaa huomioon Kansainvälisen rikostuomioistuimen 8. heinäkuuta 2025 antamat pidätysmääräykset Talebanin korkeimmasta johtajasta Hibatullah Akhundzadasta ja Talebanin ylituomarista Abdul Hakim Haqqanista,

– ottaa huomioon unionin tuomioistuimen 16. tammikuuta 2024 antaman tuomion asiassa C-621/21, joka koskee kansainvälisen suojelun myöntämistä sukupuolistuneen väkivallan kohteeksi joutuneille naisille[1],

– ottaa huomioon työjärjestyksen 136 artiklan 2 ja 4 kohdan,

A. ottaa huomioon, että 31. elokuuta 2025 Kunarin maakunnassa Itä-Afganistanissa tapahtui tuhoisa 6,0 magnitudin maanjäristys, jonka seurauksena yli 2 200 ihmistä kuoli ja tuhansia loukkaantui sekä Kunarissa että viereisessä Nangarharin maakunnassa; ottaa huomioon, että yli 6 700 kotia tuhoutui ja kokonaisia kyliä hajosi raunioiksi, minkä vuoksi ainakin 11 000 ihmistä elää teltoissa ja heitä uhkaa hypotermia talven lähestyessä; ottaa huomioon, että maailmanlaajuiset humanitaarisen avun leikkaukset ovat vaikuttaneet vakavasti kriisitoimintaan;

B. ottaa huomioon, että Taleban-hallinto on tehokkaasti eristänyt Afganistanin muusta maailmasta, mikä on viivästyttänyt kansainvälisen avun toimittamista; toteaa, että maanjäristys vaikuttaa suhteettomasti naisiin talebanien tiukkojen yhteiskuntanormien vuoksi, sillä ne estävät miespuolisia

---

1 Unionin tuomioistuimen tuomio 16.1.2024, WS vastaan Intervyuirasht organ na Darzhavna agentsia za bezhantsite pri Ministerskia savet, asia C-621/21, ECLI:EU:C:2024:47.

vapaaehtoisia koskemasta naisiin ja haittaavat siten heidän pelastamistaan ja lääketieteellistä hoitoaan; ottaa huomioon, että talebanit ovat 5. syyskuuta 2025 lähtien estäneet afganistanilaisten naispuolisten työntekijöiden ja toimeksisaajien pääsyn YK:n tiloihin Kabulissa, mikä on rajoittanut vakavasti humanitaarisen avun toimittamista naisille ja tytöille; ottaa huomioon, että Taleban-hallinnon määräämän sukupuoleen perustuvan erottelun terveydenhuoltoon liittyvillä seurauksilla on ollut kielteinen vaikutus nais- ja tyttöuhrien auttamiseen; toteaa, että naislääkäreiden puute sekä naisten ja tyttöjen tiukat matkustusrajoitukset ovat merkittävästi lisänneet maanjäristysten kuolonuhrien määrää; ottaa huomioon, että naispuolisilla humanitaarisilla työntekijöillä on ollut ratkaiseva rooli katastrofista kärsineiden kylien tavoittamisessa, terveydenhuollon ja psykososiaalisen tuen tarjoamisessa ja avun jakamisessa;

C. ottaa huomioon, että palattuaan valtaan elokuussa 2021 talebanit alkoivat harjoittaa šaria-lain radikaalia tulkintaa ja täytäntöönpanoa, mikä on johtanut naisten ja tyttöjen lähes täydelliseen poispyyhkimiseen Afganistanin julkisesta elämästä; ottaa huomioon, että tämä on pantu täytäntöön laajoilla naisia ja tyttöjä koskevilla rajoituksilla, joita ovat muun muassa keski- ja korkea-asteen koulutuksen ja useimpien työmuotojen kieltäminen, pääsyn epääminen julkisiin tiloihin ja urheilun pariin, tiukkojen pukeutumissääntöjen käyttöönotto, väkivallan uhrien tukijärjestelmien purkaminen ja vaatimukset, joiden mukaan naisten on matkustettava vain miespuolisen holhoojan kanssa; ottaa huomioon, että muut asetukset, kuten joulukuussa 2024 annettu kielto, jonka mukaan naiset eivät saa osallistua lääketieteelliseen koulutukseen tai suorittaa lääketieteen loppukoetta, ovat merkittävästi vähentäneet naispuolisten lääketieteen ammattilaisten määrää Afganistanissa;

D. ottaa huomioon, että unionin tuomioistuin antoi vuonna 2024 kolme tuomiota[1] sukupuolistuneesta väkivallasta ja sukupuoleen perustuvasta vainosta ja totesi, että jäsenvaltioilla on oikeus ottaa huomioon pelkästään sukupuoli ja kansalaisuus, kun ne tekevät yksilöllisen arvion Afganistanin kansalaisuuden omaavan naisen turvapaikkahakemuksesta;

E. ottaa huomioon, että 30. syyskuuta – 2. lokakuuta 2025 Taleban määräsi maanlaajuisen internetsulun, mikä häiritsi viestintää, lentoja, pankkitoimintaa ja keskeisiä palveluja ja esti miljoonilta afganistanilaisilta mahdollisuuden saada tietoa ja koulutusta ja

---

1 Unionin tuomioistuimen tuomio 16.1.2024, WS v. Intervyuirasht organ na Darzhavna agentsia za bezhantsite pri Ministerskia savet, asia C-621/21, ECLI:EU:C:2024:47; unionin tuomioistuimen tuomio 11. kesäkuuta 2024, K, L v. Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, C-646/21, ECLI:EU:C:2024:487; unionin tuomioistuimen tuomio 4.10.2024, AH ja FN v. Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl, yhdistetyt asiat C-608/22 ja C-609/22, ECLI:EU:C:2024:82.

katkaisi etenkin yhden viimeisistä jäljellä olevista naisten ja tyttöjen mahdollisuuksista jatkaa opiskelua, sillä Taleban on kieltänyt heiltä koulunkäynnin kuudennen luokan jälkeen;

F. ottaa huomioon, että Maailman terveysjärjestön mukaan Afganistanissa on suljettu 422 terveydenhuoltolaitosta rahoituksen puutteen vuoksi, mikä vaikuttaa 3,08 miljoonaan ihmiseen; ottaa huomioon, että Afganistanissa on useita samanaikaisia terveysuhkia, mikä pahentaa entisestään äitiyskuolleisuutta, joka on maailman korkeimpia;

G. ottaa huomioon, että Afganistanin humanitaarinen tilanne on vakava ja että lähes 24 miljoonaa ihmistä on riippuvaisia humanitaarisesta avusta ja lähes 15 miljoonaa kärsii akuutisti puutteellisesta ruokaturvasta; ottaa huomioon, että tammi–lokakuussa 2024 Afganistaniin palasi yli 1,1 miljoonaa afganistanilaista, joista monet oli pakotettu palaamaan, mikä aiheutti painetta jo ennestään ahdingossa oleville yhteisöille; ottaa huomioon, että Afganistanissa on yli 3,2 miljoonaa maan sisäistä pakolaista ja sen naapurimaissa 5,3 miljoonaa afganistanilaista pakolaista ja turvapaikanhakijaa;

H. ottaa huomioon, että Yhdysvaltojen ulkomaanavun leikkaukset ovat koetelleet pahasti Afganistanin terveydenhuoltojärjestelmää ja elintarvikeapuohjelmia; ottaa huomioon, että EU ja sen jäsenvaltiot ovat edelleen yksi suurimmista humanitaarisen avun antajista Afganistaniin ja että ne hyväksyivät yhden miljoonan euron hätärahoituksen 161 miljoonan euron humanitaarisen avun lisäksi, joka jo kohdennettiin vuonna 2025 eri puolilla Afganistania toimiville järjestöille; ottaa huomioon, että EU:n humanitaarinen apu Afganistaniin kanavoidaan yksinomaan humanitaaristen kumppaneiden kautta;

I. ottaa huomioon, että islamistisilla ääriryhmillä, kuten Taleban, al-Qaida ja Isis-Khorasan, on edelleen runsaasti terroritoimintaa Afganistanissa ja että ne ottavat tarkoituksellisesti kohteikseen siviilejä, vähemmistöjä ja humanitaarisia työntekijöitä; ottaa huomioon, että EU:lla ei oikeutetusta syystä ole suhteita Afganistanin valtaapitäviin viranomaisiin;

1. on erittäin huolestunut humanitaarisesta tilanteesta Kunarin ja Nangarharin maakunnissa ja niitä ympäröivissä maakunnissa maanjäristysten vuoksi, välittää surunvalittelunsa uhrien perheille ja kehottaa kansainvälisiä toimijoita toimittamaan apua eloon jääneille mahdollisimman nopeasti; vaatii lisäämään hätätoimia heikossa asemassa oleville väestöryhmille, auttamaan paluumuuttajia rajanylityspaikoilla ja erityisesti parantamaan äitien ja lasten terveydenhuoltopalveluja; kehottaa Afganistanin valtaapitäviä viranomaisia poistamaan kaikki esteet, jotka rajoittavat humanitaarisen avun saantia tai jakelua; katsoo, että Afganistanin hallinto on tarkoituksellisesti hylännyt tragedian nais- ja lapsiuhrit, ja pitää tätä tuomittavana rikoksena ihmisyyttä vastaan;

2. tuomitsee jyrkästi sortotoimet, kuten sen, että talebanit katkaisivat äskettäin internet-yhteydet koko maassa; toistaa, että nämä käytännöt eristävät entisestään Afganistanin kansaa, erityisesti verkko-opiskelumahdollisuuksia käyttäviä naisia, ja vaikuttavat kielteisesti humanitaarisiin avustusoperaatioihin ja maan jo ennestään hauraaseen talouteen; kehottaa valtaapitäviä viranomaisia pidättymään tällaisista toimintatavoista tulevaisuudessa;

3. kehottaa kansainvälistä yhteisöä koordinoimaan toimia humanitaarisen avun lisäämiseksi ja toimittamiseksi, infrastruktuurin uudelleenrakentamiseksi ja lääketieteellisen ja psykologisen tuen tarjoamiseksi järistyksistä selvinneille, traumahoito mukaan lukien; kehottaa lisäämään investointeja yhteisöpohjaiseen selviytymiskykyyn, mukaan lukien maanjäristyksenkestävät asunnot, paikalliset terveydenhuoltojärjestelmät, ruokaturva ja naisten toimeentulo; kehottaa komissiota lisäämään kiireellisesti perustarpeisiin ja toimeentuloon tarkoitettua tukea Afganistanille sekä lisäämään kansallisia määrärahoja; kehottaa komissiota jatkamaan työtä humanitaarisen avun, kehityksen ja rauhan muodostaman kokonaisuuden kautta; muistuttaa, että paheneva humanitaarinen tilanne ja lohduttomat tulevaisuudennäkymät voivat lisätä epävakautta ja radikalisoitumista sekä pakolaisten määrää Afganistanissa ja sen rajojen ulkopuolella; suhtautuu myönteisesti komission Globaali Eurooppa -ehdotuksessaan[1] ilmaisemaan aikomukseen lisätä EU:n tukea häiriönsietokykyä koskeville toimille ja yhdennetyille toimille epävakaiden tilanteiden korjaamiseksi ja kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita lisäämään tältä osin joustavaa monivuotista rahoitusta; kannustaa EU:ta lisäämään vuorovaikutustaan alueellisten kumppaneiden ja luotettavien kansalaisjärjestöjen kanssa sen varmistamiseksi, että apua saadaan aina, kun se on mahdollista, toimitettua talebanien puuttumatta siihen;

4. panee erittäin huolestuneena merkille, että maanjäristyksen koettelemalle alueelle tulee valtava määrä afganistanilaisia perheitä, jotka palaavat tuhoutuneisiin koteihin ja viljelysmaille jouduttuaan pakkokarkotetuiksi Iranista ja Pakistanista; tuomitsee näiden karkotusten aikana tapahtuvat ihmisoikeusloukkaukset; on erittäin huolestunut tämän seurauksena humanitaarisen avun infrastruktuuriin näissä maakunnissa kohdistuvasta lisäkuormituksesta; kehottaa Irania ja Pakistania lopettamaan välittömästi karkotukset Afganistaniin; korostaa tässä yhteydessä palauttamiskiellon periaatteen noudattamisen merkitystä, erityisesti kun otetaan huomioon meneillään oleva konflikti ja epävakaus Afganistanissa sekä etnisten ryhmien, naisten ja poliittisten vastustajien vainoaminen;

---

[1] Komission ehdotus, annettu 16. heinäkuuta 2025, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Globaali Eurooppa -välineen perustamisesta (COM(2025)0551).

5. panee huolestuneena merkille sellaisten afganistanilaisten ihmisoikeuksien puolustajien, toimittajien ja muiden julkisuuden henkilöiden tilanteen, jotka ovat viime vuosikymmenen aikana tukeneet demokratian kehittämistä Afganistanissa ja joille on myönnetty asiakirjoja, jotka mahdollistavat heidän tilapäisen oleskelunsa Pakistanissa; kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita avustamaan tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan näiden henkilöiden hakuprosessissa;

6. tuomitsee jyrkästi talebanien lukuisat sukupuoleen perustuvat rajoitukset ja syrjivät politiikat, jotka estävät afganistanilaisia naisia osallistumasta opetukseen, lääketieteelliseen koulutukseen ja humanitaariseen työhön ja saamasta terveydenhuoltoa ja jotka ovat johtaneet sukupuoleen perustuvaan erotteluun; kehottaa EU:ta tukemaan sukupuoleen perustuvan erottelun tunnustamista rikokseksi ihmisyyttä vastaan; kehottaa Afganistanin valtaapitäviä viranomaisia poistamaan kaikki naisia koskevat rajoitukset ja kehottaa palauttamaan välittömästi naisten ja tyttöjen kattavan, yhdenvertaisen ja merkityksellisen osallistumisen julkiseen elämään; kehottaa jälleen EU:ta ja jäsenvaltioita toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta afganistanilaiset naiset voivat osallistua mielekkäällä tavalla kansainvälisiin foorumeihin ja neuvotteluihin; kehottaa erityisesti valtaapitäviä viranomaisia avaamaan uudelleen lääketieteellisen koulutuksen keskukset naisille, koska maassa on valtava pula naislääkäreistä;

7. kehottaa valtaapitäviä viranomaisia poistamaan välittömästi naispuolisia humanitaarisia työntekijöitä ja opiskelijoita koskevat rajoitukset, sallimaan naisten osallistua kattavasti katastrofiapuun ja sallimaan naisten oikeuksia ajavien järjestöjen jatkaa työtään Afganistanissa; kehottaa erityisesti viranomaisia poistamaan välittömästi kaikki rajoitukset, jotka koskevat kansalaisyhteiskunnan järjestöjen palveluksessa sekä paikallisella että kansainvälisellä tasolla työskenteleviä naisia, jotta he voivat jatkaa työtään;

8. tuomitsee naisiin kohdistuvan väkivallan jatkumisen Afganistanissa, mukaan lukien raiskaukset ja seksuaalinen väkivalta, (lasten) pakkoavioliitot, perheväkivalta ja naisten sukuelinten silpomistapaukset;

9. vaatii, että Talebanin on estettävä al-Qaidaa, Da'eshia, ISIS-Khorasania tai muita terroristiryhmiä ja henkilöitä käyttämästä Afganistanin maaperää uhatakseen tai loukatakseen jonkin toisen maan turvallisuutta kieltämällä näiden ryhmien jäsenten oleskelun ja estämällä niiden värväämis-, koulutus- ja rahankeruutoiminnan; ilmaisee huolensa siitä, ettei näitä sitoumuksia noudateta; kehottaa kaikkia asiaankuuluvia kumppaneita tehostamaan toimiaan kaikkien terroristien rahoitusverkostojen hajottamiseksi;

10. kehottaa EU:ta ja jäsenvaltioita lisäämään Talebaniin kohdistuvaa painostusta muun muassa kohdennettujen pakotteiden, varojen

jäädyttämisen ja matkustuskieltojen avulla niitä Taleban-johtajia vastaan, jotka ovat vastuussa järjestelmällisistä ihmisoikeusloukkauksista, ja pidättymään aloittamasta uudelleen diplomaattisuhteita Talebanin kanssa syyskuussa 2021 Afganistanista annetuissa neuvoston päätelmissä esitettyjen viiden edellytyksen mukaisesti;

11. kehottaa kansainvälistä yhteisöä saattamaan talebanit vastuuseen, muun muassa perustamalla YK:n riippumattoman tutkintamekanismin Afganistania varten, ja panemaan täytäntöön Kansainvälisen rikostuomioistuimen heinäkuussa 2025 antamat Talebanin korkeimman johtajan Hibatullah Akhundzadan ja Talebanin ylituomarin Abdul Hakim Haqqanin pidätysmääräykset, jotka on annettu naisten ja tyttöjen vainoamiseen liittyvistä rikoksista ihmisyyttä vastaan; ilmaisee tukensa meneillään olevalle tutkinnalle, joka koskee sukupuoleen perustuvaa vainoa ja muita ihmisoikeusloukkauksia;

12. pitää myönteisenä, että vastauksena afganistanilaisten uhrien vaatimukseen Afganistania varten perustetaan riippumaton tutkintamekanismi, joka on merkittävä virstanpylväs pyrittäessä totuuteen, oikeuteen ja vastuuvelvollisuuteen Afganistanin kansaa kohtaan, jota koettelevat kansainväliset rikokset ja kansainvälisen oikeuden loukkaukset maassa; pitää myönteisenä myös YK:n erityisraportoijan toimeksiannon uusimista ja yhtyy hänen esittämäänsä vastuuvelvollisuutta koskevaan vaatimukseen;

13. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, EU:n Afganistanin-erityislähettiäälle ja Afganistanin valtaapitäville viranomaisille.